

ROZWÓJ MOWY DZIECKA W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

Rola nauczyciela w tym procesie

DEFINICJA ROZWOJU

rozwój, filoz.:

- 1) wszelki długotrwały proces kierunkowych zmian, w którym można wyróżnić prawidłowo po sobie następujące etapy przemian (fazy rozwojowe) danego obiektu (układu), wykazujące stwierdzalne różnicowanie się tego obiektu pod określonym względem;
- 2) proces kierunkowych przemian, w którego toku obiekty (układy) danego rodzaju przechodzą od form lub stanów prostszych, niższych, mniej doskonałych do form lub stanów bardziej złożonych, wyższych, doskonalszych pod określonym względem; tak rozumiane pojęcie rozwój jest ściśle związane z pojęciem postęp, zwłaszcza w mowie potocznej i w starszej literaturze naukowej.

MOWA JEST SPRAWNOŚCIĄ I TRZEBA SIĘ JEJ UCZYĆ, PODOBNIIE JAK KAŻDEJ INNEJ SPRAWNOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI!

Umiejętność/sprawność to efekt

- Samoobsługa związana z ubieraniem się, w tym umiejętność sznurowania obuwia
- Umiejętność czytania
- Umiejętność pisania
- Posługiwanie się poprawną mową
- ...
- Osiągnięcia dziecka na koniec wychowania przedszkolnego ...

Rozwój to proces/zmiana

Szereg systematycznie powtarzanych czynności poprzedzających nabycie, utrwalenie i doskonalenie określonych umiejętności, np.

umiejętność czytania poprzedza:

rozwijanie sprawności wzrokowej, słuchu fonematycznego, przygotowanie do czytania oraz elementarna nauka czytania.

Czynności te są dostosowane i prowadzone na każdym etapie wychowania przedszkolnego.

PROCES GENERUJE EFEKT 😊

ROZWÓJ MOWY

- Mowa powstaje dzięki skoordynowanej aktywności języka, warg, gardła, podniebienia, krtani i płuc
- Po urodzeniu żadne z narządów biorących udział w powstawaniu mowy nie jest gotowe do swoich czynności
- Do rozwoju i koordynacji poszczególnych narządów mowy potrzebny jest czas i aktywne ćwiczenia

OKRESY ROZWOJU MOWY WEDŁUG LEONA KACZMARKA

- Okres melodii – 0-1 rok życia
- Okres wyrazu – 1-2 rok życia
- Okres zdania – 2-3 rok życia
- Okres swoistej mowy dziecięcej – 3-7 rok życia

Charakterystyka poszczególnych etapów stanowi normę rozwoju mowy, dzięki której w świadomy sposób możemy wspomagać dziecko w tym zakresie.

ROZWÓJ MOWY POSTĘPUJE RÓWNOLEGLE Z ROZWOJEM NARZĄDÓW MOWY

ROZWÓJ SPRAWNOŚCI NARZĄDÓW MOWY

Początkowo sama natura zapewnia rozwój sprawności aparatu mowy poprzez takie czynności jak:

- oddychanie,
- ssanie,
- połykanie,
- żucie,
- głużenie,
- gaworzenie,
- gryzienia,
- a w późniejszym okresie trening odbywa się głównie przez samą czynność mówienia

ŚWIADOME WSPOMAGANIE ROZWOJU MOWY

- Gdy wcześniej wymienione czynności są zaniżone, niedbałe i nieambitne, gdy dziecku wystarczy, że jako tako porozumiewa się z najbliższym otoczeniem trzeba mądrą naturę wspomóc, aby podnieść poziom i zakres sprawności narządów mowy, nie pozwalając dziecku poprzestać na planie minimum ...
- Warunkiem prawidłowego wymawiania wszystkich głosek jest między innymi sprawne działanie narządów mowy
- Ćwiczenia narządów artykulacyjnych mają na celu wypracowanie zręcznych i celowych ruchów języka, warg i podniebienia. Dziecko musi mieć wyczucie danego ruchu i położenia poszczególnych narządów mowy, aby mogło w prawidłowy sposób realizować poszczególne głoski

ROZWÓJ MOWY DZIECKA W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

- Koniec edukacji przedszkolnej to czas, w którym mowa powinna być opanowana
- Wiedza o tym co normalne i w jakim czasie stanowi punkt odniesienia do patologii
- Trzeba wiedzieć, kiedy i w jakich granicach tolerancji czasowej pojawiają się w mowie dziecka przedszkolnego poszczególne głoski, kiedy i do czego ma prawo, a kiedy i co jest już zaburzeniem lub wadą wymowy

OKRES SWOISTEJ MOWY DZIECIĘCEJ

- dziecko 3-letnie umie w izolacji poprawnie wymawiać wiele głosek, jednak w mowie potocznej są one zamieniane na łatwiejsze pod względem artykulacji,
- mowę 3-latka cechuje zmiękczenie głosek: głoski syczące i szumiące są zastępowane ciszącymi,
- grupy spółgłoskowe są upraszczane, brak wyraźnych końcówek, błędy gramatyczne,
- dzieci zadają wiele pytań ...

OKRES SWOISTEJ MOWY DZIECIĘCEJ

- w 4 roku życia utrwalają się głoski syczące i nie powinny być już zamieniane na ciszące ś, ź, ć, dź,
- pod koniec 4 roku życia pojawia się głoska r oraz głoski szumiące: sz, ż, cz, dż (choć mogą być jeszcze wymieniane na głoski syczące: s, z, c, dz),
- może pojawić się zjawisko hiperpoprawności,
- grupy spółgłoskowe nadal upraszczane, błędy gramatyczne,

OKRES SWOISTEJ MOWY DZIECIĘCEJ

- mowa 5-lątka powinna być zrozumiała,
- utrwalają się głoski sz, ż, cz, dż,
- pojawia się głoska r,
- grupy spółgłoskowe jeszcze upraszczane,
- wypowiedzi dzieci wielozdaniowe, jest kolejność zdarzeń i zależności przyczynowo – skutkowe, dziecko chętnie opowiada, potrafi wyjaśnić znaczenie wielu słów

OKRES SWOISTEJ MOWY DZIECIĘCEJ

- 6-7 lat – pod względem dźwiękowym mowa powinna być już opanowana
- błędy gramatyczne zanikają
- wypowiedzi wielozdaniowe, sensowne, poprawne pod każdym względem

ZADANIA NAUCZYCIELA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ NAUCZANIA PRZEDSZKOLNEGO

○ Fizyczny obszar rozwoju dziecka I: 9

wykazuje sprawność ciała i koordynację w stopniu pozwalającym na rozpoczęcie systematycznej nauki czynności złożonych, takich jak czytanie i pisanie

○ Poznawczy obszar rozwoju dziecka IV: 2

wyraża swoje rozumienie świata, zjawisk i rzeczy znajdujących się w bliskim otoczeniu za pomocą języka mówionego, posługuje się językiem polskim w mowie zrozumiałej dla dzieci i osób dorosłych, mówi płynnie, wyraźnie, rytmicznie, poprawnie wypowiada ciche i głośne dźwięki mowy, rozróżnia głoski na początku i końcu w wybranych prostych fonetycznie słowach

ZADANIA NAUCZYCIELA WYNIKAJĄCE Z PROGRAMU WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

Nasze przedszkole.

Program edukacji przedszkolnej wspomagający
rozwój aktywności dzieci

Małgorzata Kwaśniewska, Wiesława Żaba- Żabińska

MÓWIMY WYRAŹNIE – ĆWICZENIA ODDECHOWE

Dzieci młodsze 3-4-latki

- Zwrócenie uwagi na zasady higieny aparatu oddechowego
- Ćwiczenia oddechowe połączone z ruchem ciała

Dzieci starsze 5-6-latki

- Przestrzeganie zasad higieny głosu
- Ćwiczenia oddechowe połączone z wypowiedzianiem głosek, śpiewaniem lub recytowaniem wiersza

MÓWIMY WYRAŹNIE – ĆWICZENIA USPRAWNIAJĄCE NARZĄDY MOWY

Dzieci młodsze 3-4-latki

- Ćwiczenia szczęki dolnej
- Ćwiczenia warg
- Ćwiczenia języka
- Ćwiczenia podniebienia miękkiego i mięśni zwierających pierścieni gardłowy

Dzieci starsze 5-6-latki

- Ćwiczenia narządów artykulacyjnych z wykorzystaniem samogłosek, spółgłosek, krótkich tekstów
- Kształtowanie silnego, o odpowiedniej wysokości głosu, poprzez wykonywanie ćwiczeń fonacyjnych i głosowych
- Modulowanie głosu stosownie do sytuacji

OPOWIADAMY - WYRABIANIE UMIEJĘTNOŚCI POPRAWNEJ MOWY

Dzieci młodsze 3-4-latki

- Naśladowanie zdań poprawnie sformułowanych przez dorosłych
- Powtarzanie krótkich rymowanek

Dzieci starsze 5-6-latki

- Stosowanie w wypowiedziach prawidłowych form fleksyjnych wszystkich odmieniających się części mowy: czasownika, rzeczownika, zaimka, przymiotnika, liczebnika
- Używanie spójnika w celu uzyskania dłuższych wypowiedzi
- Prawidłowe stosowanie przyimków

PROGRAM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO – AKTYWNOŚĆ JĘZYKOWA – OPOWIADAMY – ZAWIERA RÓWNIEŻ ZADANIA DOTYCZĄCE

- Swobodnych rozmów
- Rozwijania umiejętności płynnego mówienia
- Stosowania prawidłowych form fleksyjnych

ROLA NAUCZYCIELA W ROZWOJU, W TYM ROZWOJU MOWY DZIECKA W WIEKU PRZEDSZKOLNYM 😊

PROFILAKTYKA ROZWOJU MOWY DZIECKA W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

- ćwiczenia usprawniające narządy mowy,
- ćwiczenia oddechowe,
- ćwiczenia słuchowe,
- ćwiczenia rytmizujące

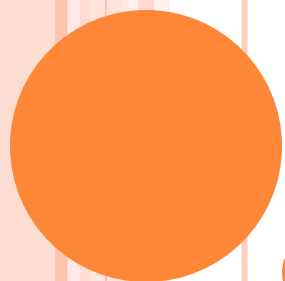
Systematycznie prowadzone ćwiczenia wspomagają naturalny rozwój mowy dziecka, są również podstawą do likwidowania wad i zaburzeń mowy.

PRZYCZYN ZABURZEŃ I WAD WYMOWY JEST WIĘCEJ,
DLATEGO WARTO PAMIĘTAĆ, ŻE SĄ SPECJALIŚCI 😊

- budowa narządów mowy, np. krótkie wędzidełko, wady zgryzu, podniebienie gotyckie, znacznie powiększone migdałki
- niewłaściwy sposób oddychania
- mała sprawność narządów artykulacyjnych
- zaburzenia kinestezji artykulacyjnej
- ubytek słuchu
- całościowe zaburzenia rozwoju

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ 😊

Marzena Karbowskiak